

ระบบฐานข้อมูล
Database System

รศ. ดร. ละออ บุญเกษม

ระบบฐานข้อมูล

Database Systems

รศ. ดร. ละออ บุญเกษม

วท.บ. (คณิตศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์)

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วท.ม. (ระบบและการจัดการสารสนเทศ)

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วศ.ด. (วิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ผู้เขียนได้จัดทำตำรา เรื่อง ระบบฐานข้อมูล ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากตำราทั้งของไทยและต่างประเทศมาจัดทำเป็นตำรา โดยเนื้อหาในเล่มนี้เป็นการกล่าวถึงแนวคิดของระบบฐานข้อมูล ระบบฐานข้อมูลแบบสัมพันธ์ แบบจำลองระบบฐานข้อมูลและการออกแบบฐานข้อมูล การลดความซ้ำซ้อนของฐานข้อมูล ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของระบบฐานข้อมูล ภาษาสำหรับการจัดการฐานข้อมูล ภาษาสืบค้นข้อมูล ระบบฐานข้อมูลแบบอื่นๆ เช่น ระบบฐานข้อมูลแบบแม่ข่าย-ลูกข่าย ระบบฐานข้อมูลเชิงวัตถุ

ขอขอบคุณครอบครัวที่ให้การสนับสนุนด้านต่างๆ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่อ่านผลงานวิชาการ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำตำราเล่มนี้มา ณ ที่นี้ด้วย อันเป็นประโยชน์อย่างสูงและช่วยทำให้ตำราเล่มนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากขึ้น

ละออ บุญเกษม

กุมภาพันธ์ 2559

บทที่ 1	ภาพรวมของฐานข้อมูลและการประมวลรายการ	
	เพิ่มข้อมูลคอมพิวเตอร์ (File)	1
	ฐานข้อมูล (Database) และองค์ประกอบของฐานข้อมูล	2
	การประมวลผลรายการ	2
	สรุป	3
	แบบฝึกหัด	4
บทที่ 2	โมเดลข้อมูลเชิงสัมพันธ์	
	โมเดลข้อมูล	5
	ประเภทของแบบโมเดลข้อมูล	7
	โมเดลเชิงสัมพันธ์	
	แนวคิดเบื้องต้น	10
	กฎควบคุมความถูกต้อง	11
	คีย์	12
	กฎควบคุมความถูกต้องของการอ้างอิง	12
	เอสคิวแอล	
	ชนิดตารางความสัมพันธ์	13
	กฎควบคุมคีย์	14
	กฎควบคุมความหมาย	15
	นิยามโดเมน	18
	กฎควบคุมคีย์นอก	19
	กฎการควบคุมโต้ตอบ	22
	มุมมองฐานข้อมูล	25
	นิยามการเปลี่ยนแปลงตารางความสัมพันธ์	26
	การให้สิทธิและการยกเลิกสิทธิ	27
	พีชคณิตเชิงสัมพันธ์	28
	คำสั่งเลือก	29
	คำสั่งโปรเจกต์ชัน	29
	คำสั่งผลคูณ	30
	คำสั่งยูเนียน	30
	คำสั่งผลต่าง	31
	คำสั่งอินเตอร์เซกชัน	31

	คำสั่งรีตาจอย	32
	คำสั่งเนเจอร์ลจอย	32
	คำสั่งรีเนม	33
	สรุป	33
	แบบฝึกหัด	35
บทที่ 3	ภาษาสำหรับข้อความแบบมีโครงสร้าง(Structured Query Language: SQL)	
	รูปแบบเบื้องต้นในการค้นหาข้อมูลของภาษาเอสคิวแอล	37
	Distinct Clause	39
	All Clause	39
	* Clause	40
	Operator Clause	40
	as Clause	40
	String Operations Clause	41
	Order by clause	41
	Set Operations	42
	Null Clause	44
	ฟังก์ชันในการรวมค่า	44
	Group by Clause	45
	Having clause	46
	รูปแบบเบื้องต้นในการค้นหาข้อมูลของภาษาเอสคิวแอลแบบรวมตารางข้อมูล	46
	รูปแบบเบื้องต้นในการเพิ่ม ปรับปรุง และลบข้อมูลของภาษาเอสคิวแอล	48
	Nested Subqueries	49
	In และ Not in Clause	49
	Exists และ Not exists Clause	51
	Unique	51
	Some และ All	52
	สรุป	52
	แบบฝึกหัด	53
บทที่ 4	โมเดลแนวคิดของฐานข้อมูลกับอี-อาร์ไออะแกรม	
	เอนทิตีและชนิดของเอนทิตี	54
	ความสัมพันธ์และชนิดความสัมพันธ์	55
	เงื่อนไขคาร์ดินัลลิตี้	55
	ชนิดของความสัมพันธ์	57
	ลักษณะขั้นสูงของโมเดลข้อมูลแนวคิด: ลำดับขั้นของชนิดเอนทิตี	57
	การแปลงจากอี-อาร์ไออะแกรมไปยังสคีมาของฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์	59

	เอนทิตี	59
	ความสัมพันธ์	60
	ลำดับชั้น IsA ในโมเดลเชิงสัมพันธ์	62
	สรุป	63
	แบบฝึกหัด	64
บทที่ 5	ออกแบบฐานข้อมูลกับการนอร์มัลไลเซชัน	
	ปัญหาของความซ้ำซ้อน	65
	การแยก	66
	ฟังก์ชันการขึ้นต่อกัน	66
	คุณสมบัติฟังก์ชันการขึ้นต่อกัน	67
	การขยายความและการปิด	67
	<i>Armstrong's Axioms for FDs</i>	67
	คุณสมบัติปิด	67
	คุณสมบัติของการแยก	68
	การไม่สูญเสีย	69
	สงวนคุณสมบัติของการขึ้นต่อกัน	70
	รูปแบบบรรทัดฐาน	71
	รูปแบบบรรทัดฐานขั้นที่ 1	71
	รูปแบบบรรทัดฐานขั้นที่ 3	72
	รูปแบบบรรทัดฐานนอยคอต	74
	รูปแบบบรรทัดฐานขั้นที่ 4	77
	สรุป	78
	แบบฝึกหัด	79
บทที่ 6	การจัดการธุรกรรม และการควบคุมภาวะพร้อมกัน	
	ธุรกรรม	80
	คุณสมบัติ ACID	82
	การจัดการธุรกรรมกับเอสคิวแอล	83
	ลงบันทึกธุรกรรม	84
	ภาวะพร้อมกัน	84
	การสูญเสียอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงข้อมูล	85
	ข้อมูลปราศจากการ commit	85
	การเข้าถึงไม่คงเส้นคงวา	86
	การควบคุมภาวะพร้อมกัน	87
	การควบคุมภาวะพร้อมกันกับวิธีการปิดกั้น	88
	การปิดกั้นแบบเอกเซคคิวทีฟ	88

	การปิดกั้นแบบสองเฟสเพื่อรับประกันการเรียงลำดับ	90
	การปิดกั้นแบบการันตีสัญญะ (Deadlocks)	91
	การติดตาม	93
	การควบคุมภาวะพร้อมกันกับวิธีการประทับเวลา	94
	การควบคุมภาวะพร้อมกันกับวิธีที่ดีที่สุด	95
	การจัดการกู้คืนฐานข้อมูล	96
	สรุป	97
	แบบฝึกหัด	98
บทที่ 7	ฐานข้อมูลแบบกระจาย	
	ฐานข้อมูลกระจาย	99
	การเก็บข้อมูลกระจาย	100
	การทำซ้ำข้อมูล	100
	การกระจายข้อมูล	100
	ข้อมูลแบบโปร่งใส	101
	ธุรกรรมแบบกระจาย	
	โครงสร้างระบบธุรกรรม	101
	ภาวะผิดพลาดระบบ	102
	คอมมิทโพรโทคอล	102
	การควบคุมภาวะพร้อมกันของฐานข้อมูลแบบกระจาย	103
	การวางแผนสืบค้น	104
	สรุป	105
	แบบฝึกหัด	106
บทที่ 8	คลังข้อมูล และการทำเหมืองข้อมูล	
	โครงสร้างสถาปัตยกรรมและองค์ประกอบของคลังข้อมูล	108
	การทำเหมืองข้อมูล	109
	การจำแนก	109
	การถดถอย	110
	กฎการรวมตัว	110
	การจับกลุ่ม	111
	สรุป	111
	แบบฝึกหัด	113
บทที่ 9	โมเดลข้อมูลเชิงวัตถุ-สัมพันธ์	
	โมเดลข้อมูลเชิงวัตถุ-สัมพันธ์	114
	ข้อมูลชนิดโครงสร้าง และการสืบทอดในเอสคิวแอลข้อมูลชนิดโครงสร้าง	115
	ข้อมูลชนิดโครงสร้าง	115

เมฆอด	117
คอนสตรักฟังก์ชัน	118
ชนิดของการสืบทอด	118
ชนิดข้อมูลแบบสืบทอดหลายทาง	119
ตารางความสัมพันธ์การสืบทอด	120
อาร์เรย์ และ ชนิดมัลติเซตในเอสคิวแอล	120
สรุป	121
แบบฝึกหัด	122
เฉลยแบบฝึกหัด	124
บรรณานุกรม	135

ภาพรวมของฐานข้อมูลและการประมวลรายการ

การทำงานหรือการประมวลรายการของหน่วยงานหรือบริษัทต่างๆในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลจำนวนมาก หากการจัดการข้อมูลมีความถูกต้อง ครบถ้วน ก็จะนำมาซึ่งการตัดสินใจที่ถูกต้อง ในอดีตระบบคอมพิวเตอร์ทำการจัดเก็บข้อมูลลงในแฟ้มข้อมูลเท่านั้น ซึ่งการจัดเก็บลงในแฟ้มข้อมูลอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ความซ้ำซ้อนของข้อมูล (Data Redundancy) ความยุ่งยากในการเข้าถึงข้อมูล ต่อมาจึงมีการสร้างฐานข้อมูล และระบบการจัดการฐานข้อมูล เพื่อช่วยในการจัดการข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วน งานที่สำคัญของฐานข้อมูลเกี่ยวข้องกับการประมวลผลรายการซึ่งจะกล่าวถึงในบทนี้ด้วย

1.1 แฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์ (File)

มนุษย์ได้เริ่มต้นทำการจัดเก็บข้อมูลลงบนแท่งไม้ แผ่นหิน หรือ กระดาษ การจัดเก็บบนวัตถุดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น การค้นหาข้อมูลทำได้ค่อนข้างยากและใช้เวลานาน เมื่อคอมพิวเตอร์มีการพัฒนาขึ้น มนุษย์จึงเริ่มมีการจัดเก็บข้อมูลต่างๆที่ต้องการลงบนคอมพิวเตอร์ การจัดเก็บลงบนคอมพิวเตอร์ในช่วงแรกจะจัดเก็บเป็นแฟ้ม โดยแฟ้มหนึ่งๆจะจัดเก็บข้อมูลชนิดเดียวกัน เช่น แฟ้มข้อมูลลูกค้า แฟ้มข้อมูลสินค้า ภายในแต่ละแฟ้มข้อมูลจะประกอบด้วยเรคคอร์ด (Record) จำนวนมาก แต่ละเรคคอร์ดประกอบด้วยฟิลด์จำนวนหนึ่ง และในแต่ละฟิลด์นั้นประกอบด้วยกลุ่มอักขระหรือตัวเลข อักขระหรือตัวเลขแต่ละตัวเรียกว่าไบต์ซึ่งโดยปกติประกอบด้วยบิตจำนวนแปดตัวเรียงต่อกัน ตัวอย่างของแฟ้มข้อมูลมีลักษณะดังแผนภาพที่ 1.1

Emp_Id	Emp_Name	Emp_Address	Emp_Salary	Emp_Tel
111	Laor	Chachoengsao	10000	02-1111222
222	Manop	Bangkok	20000	02-2222333

แผนภาพที่ 1.1: ตัวอย่างแฟ้มข้อมูลพนักงาน

แฟ้มข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์มีข้อจำกัดในการใช้งาน เนื่องจากข้อมูลและภาษาโปรแกรมมีการผูกติดกัน กล่าวคือ การเขียนโปรแกรมต้องระบุรายละเอียดของแฟ้ม และเรคคอร์ดเอาไว้ในโปรแกรมอย่างครบถ้วน มิฉะนั้นโปรแกรมจะไม่สามารถทำงานได้หรือทำงานได้แต่ผิดพลาด และหากมีการเปลี่ยนแปลงขนาด หรือจำนวนของฟิลด์ ในภายหลังก็มีความจำเป็นต้องแก้ไขโปรแกรมทุกโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับแฟ้มข้อมูลด้วย ต่อมาจึงมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลขึ้นเพื่อแก้ปัญหของแฟ้มข้อมูล แนวคิดหลักในการพัฒนาคือความเป็นอิสระระหว่างข้อมูลและภาษาโปรแกรม กล่าวคือ ไม่ต้องมีการกำหนดรายละเอียดของแฟ้ม และเรคคอร์ดเอาไว้ในโปรแกรม แต่ให้กำหนดไว้ที่ระบบจัดการฐานข้อมูล (Database Management System) แทน ระบบจัดการฐานข้อมูลเป็นซอฟต์แวร์ที่ช่วยให้แต่ละโปรแกรมสามารถสร้าง เรียกใช้ และปรับปรุงข้อมูลโดยไม่จำเป็นต้องทราบรายละเอียดว่ารูปแบบการจัดเก็บข้อมูลเป็นอย่างไร โปรแกรมเมอร์เพียงแต่เขียนคำสั่งในการกระทำกับข้อมูลผ่านระบบจัดการฐานข้อมูลเท่านั้น

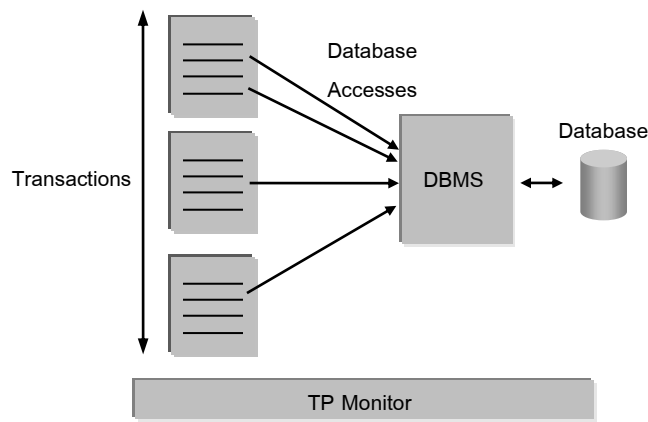
1.2 ฐานข้อมูล (Database) และองค์ประกอบของฐานข้อมูล

ฐานข้อมูลหรือดาต้าเบส (Database) คือ ศูนย์กลางการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกชนิดขององค์กร เช่น ข้อมูลพนักงาน ข้อมูลสินค้า ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้การออกแบบกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อใช้ในการแข่งขัน องค์ประกอบของระบบฐานข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลักดังนี้

1. ข้อมูล (Data) ข้อมูลที่บริษัทหรือหน่วยงานต้องการเก็บ
2. ฮาร์ดแวร์ (Hardware) อุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ หน่วยความจำ
3. ซอฟต์แวร์ (Software) โปรแกรมที่ใช้ในการจัดการระบบฐานข้อมูลหรือดีบีเอ็มเอส (Database Management System: DBMS) ระบบการจัดการฐานข้อมูล (Database Management System: DBMS) คือโปรแกรมที่ใช้ในการจัดการฐานข้อมูล ช่วยในการสร้าง เพิ่ม ปรับปรุง ลบ และเรียกใช้ข้อมูล เช่น สนับสนุนการทำงานของภาษาในการเข้าถึงฐานข้อมูลระดับสูง (เอสคิวแอล: SQL) ทำการแปลงข้อความสั่งของภาษาเพื่อเข้าถึงฐานข้อมูลที่ถูกร้องขอ
4. ผู้ใช้ระบบฐานข้อมูล (User) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับฐานข้อมูล เช่น นักออกแบบฐานข้อมูล (Database Designer) ผู้เขียนโปรแกรมประยุกต์ (Application Programmer) หน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับฐานข้อมูลมีดังนี้
  - นักวิเคราะห์ระบบ (System Analyst) – ระบุระบบโดยใช้ข้อมูลนำเข้าจากผู้ใช้งาน จัดทำคำอธิบายที่สมบูรณ์ของหน้าที่จากมุมมองของลูกค้าและผู้ใช้งาน
  - นักออกแบบฐานข้อมูล (Database Designer) – ระบุโครงสร้างข้อมูลที่จะถูกเก็บในฐานข้อมูล
  - เขียนโปรแกรมประยุกต์ (Application Programmer) – เขียนโปรแกรมประยุกต์ที่เข้าถึงข้อมูลและสนับสนุนกฎต่างๆของบริษัท
  - ผู้บริหารฐานข้อมูล (Database Administrator) – ปรับปรุงฐานข้อมูลในระบบ การจัดสรรหน่วยความจำ การดำเนินการเพื่อการหาค่าที่เหมาะสมที่สุด และความมั่นคงของฐานข้อมูล
  - ผู้บริหารระบบ (System Administrator) – ปรับปรุงระบบการประมวลผลรายการ เช่น ดูแลการเชื่อมต่อระหว่างฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ แก้ไขปัญหาความล้มเหลวที่เกิดจากการเชื่อมต่อของระบบ

1.3 การประมวลผลรายการ (Transaction Processing)

ระบบการประมวลผลรายการ (Transaction Processing System) ประกอบด้วย หน้าจอทีพี (TP Monitor) รายการ (Transaction) และ ฐานข้อมูล (Database) ดังแผนภาพที่ 1.2

แผนภาพที่ 1.2 โครงสร้างของระบบการประมวลผลรายการ

จากแผนภาพที่ 1.2 การประมวลผลรายการเริ่มจากผู้ใช้งานทำการร้องขอรายการข้อมูลผ่านคีย์บอร์ด จากนั้นระบบจัดการฐานข้อมูล (DBMS) ที่อยู่ภายในระบบก็จะทำการร้องขอข้อมูลตามที่ต้องการดังกล่าวบนฐานข้อมูล (Database)

โดยปกติระบบการประมวลผลรายการ ควรมีลักษณะดังนี้

- 1) มีสภาพพร้อมใช้งานสูง (High Availability) ระบบออนไลน์ (online) ต้องสามารถทำงานได้แม้ในขณะที่บริษัททำงานอยู่
- 2) มีความน่าเชื่อถือสูง (High Reliability) มีการเปลี่ยนแปลงสถานะที่ถูกต้อง ไม่สูญเสียข้อมูล ควบคุมภาวะพร้อมกัน (Concurrency)
- 3) มีปริมาณงานสูง (High Throughput) ผู้ใช้หลายคนสามารถทำงานหลายรายการได้ในเวลาเพียงหน่วยของวินาที
- 4) เวลาตอบสนองต่ำ (Low Response Time) ระบบออนไลน์ ผู้ใช้จะถูกตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว มีช่วงเวลาในการใช้งานนาน (Long Lifetime) ระบบซึ่งสลับซับซ้อน (Complex Systems) ไม่ง่ายที่จะพัฒนา ดังนั้นมันจึงควรถูกออกแบบให้ง่ายสำหรับการขยายเพิ่มเติมเมื่อบริษัทมีความจำเป็น
- 5) ความมั่นคง (Security) ข้อมูลสำคัญจำเป็นต้องถูกป้องกันด้วยความระมัดระวังเนื่องจากมันถูกเข้าถึงโดยผู้หลายคน เช่น การพิสูจน์ตัวตน (Authentication) การอนุญาต (authorization) การเข้ารหัสลับ (encryption)

1.4 สรุป

ในบทนี้กล่าวถึงความหมายฐานข้อมูลก็คือ ศูนย์กลางการเก็บรวบรวมข้อมูลขององค์กร องค์ประกอบของระบบฐานข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลัก 1) ข้อมูล 2) ฮาร์ดแวร์ 3) ซอฟต์แวร์ 4) ผู้ใช้ระบบฐานข้อมูล

คำถามท้ายบท

1. อธิบายความหมายของฐานข้อมูล และองค์ประกอบของฐานข้อมูล
2. อธิบายความหมายของระบบการจัดการฐานข้อมูล
3. อธิบายคุณลักษณะของระบบการประมวลผลรายการ

โมเดลข้อมูลเชิงสัมพันธ์ The Relational Data Model

2.1 โมเดลข้อมูล (Data Model)

ข้อมูลและโครงสร้างข้อมูล (Data and Its Structure) โดยปกติข้อมูลถูกเก็บอยู่ในรูปแบบของบิตหรือหนึ่งตัวอักษร แต่มันเป็นการยากที่จะทำงานกับข้อมูลในระดับนี้ได้ ดังนั้นจึงมีการออกแบบให้ใช้ข้อมูลที่ระดับนามธรรม (Levels of Abstraction)

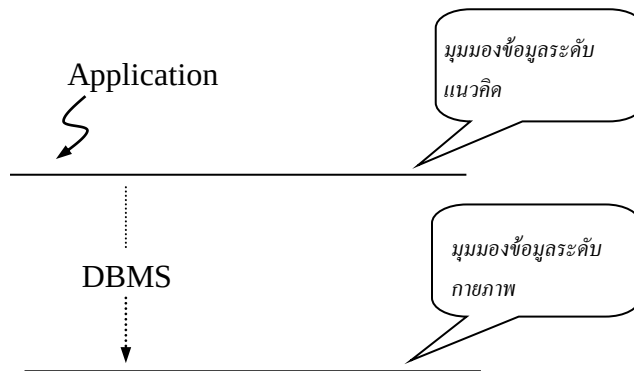
โครงสร้างข้อมูลสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ กายภาพ (Physical) แนวคิด (Concept) และภายนอก (Externals)

1. ข้อมูลระดับกายภาพ (Physical data level)

ข้อมูลในระดับกายภาพ อธิบายรายละเอียดว่าข้อมูลเก็บอยู่อย่างไร เช่น ที่แทรค (Track) ไซเรนเดอร์ (Cylinder) และดัชนี (Indices) ใด ในช่วงแรกๆ ของการพัฒนาด้านการเขียนโปรแกรมมีการทำงานที่ระดับนี้ อย่างไรก็ตาม การเขียนโปรแกรมเพื่อทำงานที่ระดับนี้ค่อนข้างทำได้ยาก

2. ข้อมูลระดับแนวคิด (Conceptual Data Level)

ข้อมูลในระดับนี้จะมีการซ่อนข้อมูลบางอย่าง เพื่อให้การจัดการทำได้ง่าย ในโมเดลเชิงสัมพันธ์ ข้อมูลระดับแนวคิดจะแสดงข้อมูลในลักษณะเซตของตารางความสัมพันธ์ ที่ระดับนี้ระบบจัดการฐานข้อมูลหรือดีบีเอ็มเอสจะทำการส่งข้อมูลจากระดับแนวคิดไปยังระดับกายภาพให้โดยอัตโนมัติ ทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างข้อมูลที่ระดับกายภาพได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงโปรแกรมประยุกต์ คุณสมบัติลักษณะนี้ เรียกว่า ความเป็นอิสระจากระดับกายภาพ (Physical Data Independence) ดังแผนภาพที่ 2.1

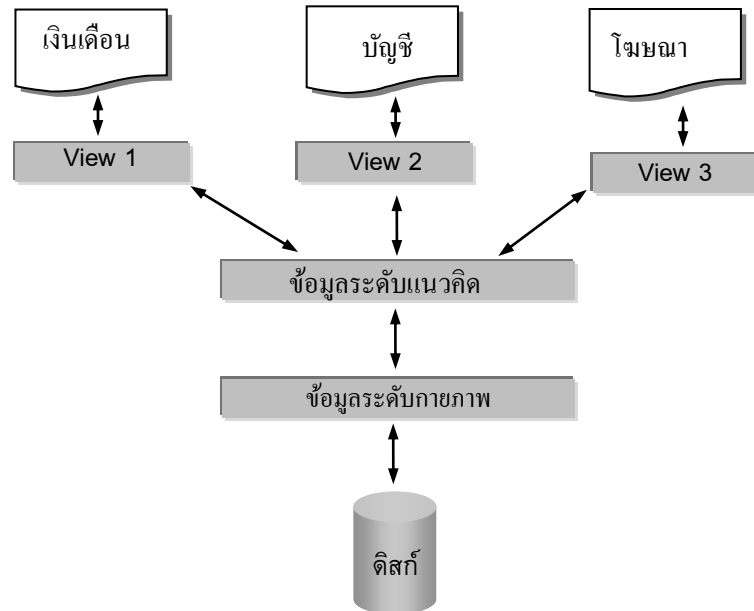

แผนภาพที่ 2.1 ความเป็นอิสระจากระดับกายภาพผ่านดีบีเอ็มเอส

3. ข้อมูลระดับภายนอก (External Data Level)

ในโมเดลเชิงสัมพันธ์ โครงสร้างข้อมูลระดับแนวคิดจะแสดงข้อมูลในลักษณะเซตของตารางความสัมพันธ์ ในระดับนี้ผู้ใช้แต่ละคนจะมีมุมมองหรือ View ที่ต้องการใช้ข้อมูลในรูปแบบของระดับแนวคิดแตกต่างกัน เช่น นักเรียนไม่ควรมองเห็นข้อมูลของตนเองทั้งหมด หรือ อาจารย์ไม่ควรมองเห็นใบเสร็จค่าเล่าเรียนของนักศึกษา

โปรแกรมต่างๆ จะถูกเขียนในเทอมของโครงสร้างข้อมูลระดับภายนอก การแปลงข้อมูลจากโครงสร้างข้อมูลระดับภายนอกไปยังข้อมูลระดับแนวคิดมาถูกทำโดยอัตโนมัติด้วยดีบีเอ็มเอส โครงสร้างข้อมูลระดับแนวคิดสามารถเปลี่ยนแปลงโดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงโปรแกรมประยุกต์ คุณสมบัติลักษณะนี้ เรียกว่า ความเป็นอิสระจากระดับแนวคิด (Conceptual Data Independence) ดังแผนภาพที่ 2.2

แผนภาพที่ 2.2 ระดับความเป็นอิสระของข้อมูล

จากแผนภาพที่ 2.2 แผนกแต่ละแผนกจะมีมุมมองข้อมูลระดับภายนอกที่แตกต่างกัน มุมมองข้อมูลระดับภายนอกจะเชื่อมโยงไปยังข้อมูลระดับแนวคิดและระดับกายภาพโดยอัตโนมัติผ่านดีบีเอ็มเอส

ตัวอย่างที่ 2.1 แสดงตัวอย่างของข้อมูลแต่ละระดับ

ตัวอย่างที่ 2.1

ภายนอก	มุมมองผู้ใช้คนที่ 1	มุมมองผู้ใช้คนที่ 2
	<pre>CREATE VIEW View1(Emp_id, Emp_name, Sal) AS SELECT Emp_number, Emp_name, Salary FROM Employee WHERE Salary > 25,000</pre>	<pre>CREATE VIEW View2(Emp_id, Emp_name, Dep_id) AS SELECT Emp_id, Emp_name, Dep_id FROM Employee WHERE Salary > 25,000</pre>
แนวคิด	<pre>CREATE TABLE Employee (Emp_id CHARACTER (6), Emp_name CHARACTER (30), Dep_id NUMERIC (6), Salary NUMERIC(7));</pre>	

กายภาพ	CREATE INDEX Emp_Index ON Employee (Emp_name);

จากตัวอย่าง ที่ข้อมูลระดับภายนอกมีมุมมองของผู้ใช้ที่แตกต่างกัน 2 คน คนที่ 1 มีมุมมองที่ต้องการใช้ข้อมูล Emp_number Emp_name และ Salary ของตารางความสัมพันธ์ Employee ซึ่งมี Salary มากกว่า 25000 ขณะที่ คนที่ 2 มีมุมมองที่ต้องการใช้ข้อมูล Emp_id Emp_name และ Dep_id ของตารางความสัมพันธ์ Employee ซึ่งมี Salary มากกว่า 25000 ส่วนที่ข้อมูลระดับแนวคิดแสดงข้อมูลในลักษณะเซตของตารางความสัมพันธ์ Employee ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล Emp_id Emp_name Dep_id และ Salary ส่วนสุดท้ายข้อมูลระดับกายภาพแสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูลโดยการสร้างดัชนี Emp_index บน Emp_name ของตารางความสัมพันธ์ Employee

2.2 ประเภทของโมเดลข้อมูล

2.2.1 โมเดลฐานข้อมูลไฮราคี (Hierarchical Database Model) โมเดลที่นำเสนอข้อมูลและความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในรูปแบบโครงสร้างแบบต้นไม้ (tree structure) จะมีลักษณะคล้ายต้นไม้ที่คว่ำหัวลง รูปแบบโครงสร้างของโมเดลประเภทนี้คือ มีเรคอร์ดที่อยู่แถวบนซึ่งเรียกว่า เรคอร์ดพาเร้นท์หรือระเบียบนพ่อแม่ (parent record) ส่วนเรคอร์ดในแถวถัดลงมาเรียกว่า เรคอร์ดชายน์หรือระเบียบนลูก (child record) โดยระเบียบนพ่อแม่จะสามารถมีระเบียบนลูกได้มากกว่าหนึ่งเรคอร์ด แต่เรคอร์ดชายน์แต่ละเรคอร์ดสามารถมีเรคอร์ดพาเร้นท์แม่เพียงหนึ่งเรคอร์ดเท่านั้น

แผนภาพที่ 2.3 โครงสร้างฐานข้อมูลแบบลำดับชั้น